

Майко, извикахъ азе. Ние сме робе! — Не плачи, сине, — рече тя. Всѣки, кой работи не свое, а чуждо, е робъ. Ти ходи на училище, научи се да пишешъ и четешъ добре, ще станешъ свободенъ.

Синътъ поискалъ да носи тежкия килимъ, но майката не го дала. — Не, не чинить... не може ти да го носишъ... грѣхота е!

Писачътъ продължава: „Майка ми вървѣше боса, но съ твърди стѣпки. Искаше да ми каже: не съмъ уморена, здрави сж рамената ми! О, свещена майко! Никога не ще те забравя“.

Пакъ на гръцко училище въ Охридъ

Григоръ се завърналъ въ училището, гдето вече имало и други по-добри учители. Той взелъ усърдно да учи уроцитъ и да прави упражненията. Ала отъ студъ, отъ гладъ, отъ мъки и жалостъ станалъ нервенъ, каралъ се, мразѣлъ хората и билъ сухъ на лице. Не харесвалъ ни дрехи, ни обуца, ни хората. По едно време се премѣстилъ на учение отъ Охридъ въ Струга. Тамъ намѣрилъ добъръ учителъ. Той билъ Димитъръ Миладиновъ. Зарадвалъ се Григоръ. Димитъръ Миладиновъ училъ по гръцки, но приказвалъ по български. Друго нѣщо много му се харесало: Миладиновъ не носѣлъ фесъ, а калпакъ. Веднага Григоръ захвърлилъ своя фесъ и турилъ на глава калпакъ, което било знакъ на свобода, на радостъ.

На учение въ Янина

Григоръ изучилъ всички гръцки църковни книги, четѣлъ и пѣелъ въ църква, но народно българско писмо и четмо не знаелъ.

Станалъ вече 18 годишенъ момъкъ. И се запиталъ: Що ке чинимъ со моя гръцка книга?

Приатели го научили да иде или въ Янина или въ Атина, та да свърши висока наука, която давала до-